

Dwudziestopięcioletni na zawsze Zachariasz Abrahamowicz (1878–1903) porównywany był przez orientalistę J. Grzegorzewskiego do średniowiecznego karaïmskiego poety Dar'iego, a przez haliczan do Szewczenki, ale dla piszącej tu i teraz jest to raczej „karaïmski Baczyński”.

Piszę do Ciebie, Zachariaszu

To Twoje nazwisko
z którego byłeś dumny
świadomy zobowiązań
poszedłeś ścieżką prorocstwa
Twoje nazwisko
nie mogłeś wiedzieć że Cię nie ocali
że z życia Twojego ofiara spełni się
tak strasznie wcześniej
to nazwisko
którego nie zdążyłeś
przekazać czarnookim chłopcom
inny Abrahamowicz z Halicza
został moim dziadkiem

To moje nazwisko
okropnie wysoko na liście
gdy fizyk wpadał w zły humor
nazwisko mojego ojca
na egzotycznych kopertach
w krakowskiej skrzynce pocztowej
„Professor Abrahamowicz, Poland”
a jeden Pers adresował
do „Ibrahim Zade”
moje nazwisko
odrzucone z lekkością
jak niepotrzebny szal
z miłości do innego
wśród uśmiechów zebranych
na kielezmiaku
i łez ojca
który czytał modlitwy

Twój Halicz
miejsce pisane Ci
jak elegia
od początku do końca
malutka bryła ziemi w układzie słonecznym
krążąca od uniesień do rozpaczy
i z powrotem
od sprzeciwu do wiary
nieskruszona
śmiertelnie szlachetna

Mój Halicz
złoty sierpień nad sadem w Załukwi
radość babci i cioć
winogrona pnące się po gzyms
kaczki kurki koniki
zachwyty brzdąca z Krakowa
halicką ulicę Karaïmską
przekraczaliśmy zygzakiem
od domu do domu
w każdym serdeczni ludzie
niemłodzi i czuli
głaskanie po głowie
pachnące konfitury
magiczna melodia mowy

Twoje wiersze
minerał najczystszej wody
nieskalanej cynizmem
lub jak chce Grzegorzewski
meteoryt talentu sprzed wielu stuleci

miodowe grudki żywicy
w której zastygły jak motyl
żarliwość i cierpienie
wołanie o prawość
orle pióro

Moje wiersze
produkt użytkowy
gimnastyka dla palców
i zwojów mózgowych
obmyślane na posiedzeniach w pracy
żeby nie zasnąć
z hukiem nie spaść z krzesła
spisywane pomiędzy
praniem ręcznym rajdem po zakupy
zupą Vichysoise
żeby wreszcie usiąść
i moje wierszyki
mały wyraz potężnej miłości
do wnuczek
dodawane jak barwny papier pakowy
do prezentów
by ślad im po mnie pozostał

Twój nastoletni bunt
wyznawcy ideałów
wobec ciemżycieli
myśli szeroko szybujących
wobec pretensji nielotów
ironisty co odmierzał perełki zniewagi
jubilerskimi szczypcami
Twój bunt ukarany
odsunięciem od światła nauki
surowym wyrokiem
terminowania u szewca
w mrocznej suterenie
bez kręconych schodów
na górę
nakazem użycia broni
z której modliłeś się
by nie zabijać
dożywotnim poniżeniem
w wojsku
tą jedyną gloryfikacją młodzieńców
którzy zawiedli

Mój nastoletni bunt
nagrodzony
uznaniem kolegów
raczej niegroźnym
przesłuchaniem na SB

które mogłam wpiąć w klapę
jak opornik
admiraacją naszego
młodego niepokornego
polonisty
który podzielił się ze mną
miniaturowym królestwem
teatru przy Rynku w Krakowie
i artystycznych przyjaźni
i festiwalu w Europie

Moje szkoły
z początku mało lubiane
istny bal przebierańców
podstawówka leniwy pastuch
w nieświeżej piźniamie
liceum wyniosły urzędnik
który jednak potrafił
na uprzykrzony swój mundur
zarzucić płaszcz czarodzieja
i sygnąć nam klejnotami
a te mi wejść pozwoliły
na sale balowe wiedzy
do skarbcza najczcigodniejszej
księżnej i Alma Mater
patrzyć jak szaty swe zmienia
i gronostaje ozdabia
kapelusikiem Szyborskiej

Twoje szkoły
religijna i świecka

Zachariasz Abrahamowicz.
Fot. Muzeum Karajimskiej
Historii i Kultury w Haliczu

z początku entuzjastyczne
doceniające Twój polot
pełne koncepcji
co do Twojej przyszłości
lecz potem już wymuszony
gwałtowny lot w stronę ziemi
choć skrzydła Twoje nie z wosku
zadania by przybić zelówki
sprawdziany z łatania dziur w butach
ćwiczenia komendy „Padnij”
kolokwia z czołgania się w błocie
i najstraszliwszy egzamin
którego zdać nie umiałeś
ten z wydolności płuc

Piszę do Ciebie Zachariaszu
w języku nowego wieku
o tyle uboższym

płacę po Tobie Zachariaszu
w języku odwiecznie tym samym

Bo przecież mogłeś mieć wszystko

Przyjaźń kolegów z uczelni
łzy szczęścia na kieleszmiaku
stos listów z zagranicy
herbatę z konfiturami
wieczór autorski we Lwowie
i czarnookich chłopaczków
stojących obok w kienesie

Gdyby nie skowyt historii
i pomruk niezrozumienia

Hanna Pilecka

Napoleon Orda, Halicz przy ujściu rzeki Łukiew do Dniestru, litografia z książki *Album widoków historycznych Polski poświęcony Rodakom*, Warszawa 1880, plansza 176. Źródło: Muzeum Narodowe w Warszawie, <https://cyfrowe.mnw.art.pl>